

Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania

mgr Paulina Major

ZARZĄDZANIE PROJEKTAMI W FUNDACJACH
I REJESTROWYCH STOWARZYSZENIACH SEKTORA
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Praca doktorska

Promotor:

prof. dr hab. inż. Seweryn Spalek

Politechnika Śląska

Promotor pomocniczy:

dr inż. Iwona Zdonek

Politechnika Śląska

Zabrze, 2022

Streszczenie rozprawy w języku polskim

Zarządzanie projektami w fundacjach i rejestrowych stowarzyszeniach sektora organizacji pozarządowych

Problematyka zarządzania projektami w organizacjach pozarządowych w Polsce jest niszowym obszarem, charakteryzowanym przez wąskie grono badaczy. W ostatnich latach można jednak zaobserwować większą popularność podejścia projektowego w organizacjach pozarządowych, gdyż ich działalność opiera się na realizowaniu projektów, dzięki którym wprowadzają w życie swoje cele statutowe. Tematyka ta coraz częściej zostaje podejmowana zarówno przez teoretyków, jak i praktyków zarządzania organizacjami pozarządowymi. Dynamicznie zmieniające się otoczenie, niedostosowane metody zarządzania projektami do specyfiki trzeciego sektora powodują, że konieczne staje się znalezienie nowych koncepcji i sposobów, które pomogą rozwiązać problemy, jakie napotykają organizacje pozarządowe. Sytuacja ta prowadzi do konieczności znalezienia alternatywnych rozwiązań, szczególnie w sferze zarządzania organizacjami pozarządowymi, by ich działania były bardziej efektywne, a projekty kończyły się sukcesem.

Rozważania zawarte w rozprawie prowadziły do osiągnięcia celu głównego badań, tj. *Opracowania modelu predykcyjnego zwiększającego szanse na zakończenie sukcesem projektu realizowanego w organizacji pozarządowej oraz celów szczegółowych*. Osiągnięcie celów dysertacji pozwoliło na udzielenie odpowiedzi na postawiony problem badawczy: *Jakimi cechami charakteryzują się organizacje pozarządowe, w których projekty kończą się sukcesem?* Cel główny został uzupełniony o cele szczegółowe: sześć celów poznawczych i jeden użyteczny. W rozprawie sformułowano następujące cele szczegółowe:

- C1. Określenie kluczowych cech, problemów i etapów projektów w fundacjach i rejestrowych stowarzyszeniach sektora organizacji pozarządowych.
- C2. Identyfikacja kluczowych grup kryteriów opisujących sukces projektów w organizacjach pozarządowych i nasilenia występowania poszczególnych grup kryteriów sukcesu w projektach kończących się sukcesem.
- C3. Określenie kluczowych grup interesariuszy projektów realizowanych w organizacjach pozarządowych i określenie ich wpływu na sukces realizacji projektów.
- C4. Określenie kluczowych warunków sukcesu projektów realizowanych w organizacjach pozarządowych.

C5. Zdefiniowanie założeń modelu predykcyjnego zwiększającego szanse na zakończenie sukcesem projektów realizowanych w organizacjach pozarządowych.

C6. Zdefiniowanie związków pomiędzy założeniami modelu predykcyjnego (predyktorami) a sukcesem projektu. Określenie relacji pomiędzy warunkami sukcesu, a zmienną *sukces*.

Cel użyteczny:

U1. Opracowanie implikacji dla zarządzających w zakresie zwiększenia prawdopodobieństwa odniesienia sukcesu w projekcie realizowanym w organizacji pozarządowej przy wykorzystaniu opracowanego modelu predykcyjnego.

W odniesieniu do celów badawczych postawiono następujące pytania badawcze:

P1. Jakie są specyficzne cechy, problemy i etapy projektów realizowanych w fundacjach i rejestrowych stowarzyszeniach sektora organizacji pozarządowych?

P2. Jakie są kluczowe grupy kryteriów opisujących sukces projektów w organizacjach pozarządowych? Jak jest nasilenie występowania poszczególnych grup kryteriów w projektach kończących się sukcesem?

P3. Jakie są kluczowe grupy interesariuszy projektów w organizacjach pozarządowych oraz jaki jest ich wpływ na sukces tych projektów?

P4. Jakie należy spełnić warunki, aby zwiększyć szanse na zakończenie sukcesem projektów realizowanych w organizacjach pozarządowych? Jakie są kluczowe warunki sukcesu wynikające z realizacji projektu w fundacji lub rejestrowym stowarzyszeniu sektora organizacji pozarządowych?

P5. W jaki sposób należy zarządzać projektami w organizacjach pozarządowych, aby zwiększyć szansę na zakończenie ich sukcesem? Jakie są zmienne przewidujące sukces projektu?

Zakres podmiotowy badań obejmował osoby realizujące projekty w fundacjach i rejestrowych stowarzyszeniach sektora organizacji pozarządowych. Zakres przedmiotowy badań obejmował teoretyczne oraz praktyczne aspekty zarządzania projektami ukierunkowane na osiągnięcie sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych. Zakres czasowy badań obejmował okres od 2018 do 2021 roku.

Układ rozprawy i jego struktura uwarunkowane zostały przez przyjęte cele rozprawy. Rozprawa składa się z trzech rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zwieńczonych wnioskami końcowymi. Pierwszy rozdział dysertacji to teoretyczne tło badań, w którym: określono rolę i zadania sektora organizacji pozarządowej w Polsce, i ich specyfikę, umiejscowiono badane organizacje w środowisku społeczno-gospodarczym, zdefiniowano ich podstawowe pojęcia

i cechy, scharakteryzowano ich formy prawne, funkcje i podsumowano kondycję trzeciego sektora w Polsce. W rozdziale pierwszym zdefiniowano również pojęcie i istotę projektu, omówiono specyfikę projektów realizowanych w organizacjach pozarządowych oraz scharakteryzowano sukces projektów w organizacjach pozarządowych. Drugi rozdział dotyczy charakterystyki schematu badań empirycznych zastosowanego w niniejszej pracy, zakresu badań empirycznych oraz etapów gromadzenia danych i metod ich analizy. W drugim rozdziale zaprezentowano również wyniki wszystkich trzech etapów badań empirycznych, a zatem badań: wstępnych, z udziałem ekspertów oraz z udziałem osób realizujących projekty w organizacjach pozarządowych. W trzecim rozdziale dysertacji podsumowano przeprowadzone badania i przedstawiono dyskusję. W zakończeniu dysertacji omówiono wnioski końcowe oraz implikacje dla praktyków.

Wielowymiarowe badania sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków końcowych:

1. Definiowanie w organizacjach pozarządowych kryteriów projektu zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu projektu. Wszystkie wyodrębnione kryteria są tak samo ważne i w jednakowym stopniu definiują sukces projektu w organizacjach pozarządowych.
2. Badania wykazały, że największy wpływ na sukces projektu w organizacjach pozarządowych ma zespół projektowy, kolejno pracownicy organizacji, następnie podmioty współpracujące, beneficjenci trzeciego sektora oraz darczyńcy.
3. Wszystkie wyodrębnione warunki sukcesu przyczyniają się do wzrostu wyników zmiennej *sukces*. Do osiągnięcia sukcesu projektu w organizacjach pozarządowych rozpatrując każdy warunek osobno potrzebne są: zarządzanie projektami, kultura organizacyjna wspierająca projekt, współpraca z interesariuszami, zaangażowani w projekt wolontariusze, kierownik projektu posiadający odpowiednie atrybuty wiedzy umiejętności i doświadczenie w realizacji projektów, stabilność finansowa organizacji, jasno sprecyzowane rezultaty projektu.

Analiza uzyskanego modelu predykcyjnego pozwala sformułować dodatkowe wnioski dla organizacji pozarządowych:

1. Realizacja dłuższych projektów (powyżej 2 lat) zwiększa szanse na zakończenie projektu sukcesem całkowitym.
2. Organizacja pozarządowa w fazie dojrzałości (powyżej 10 lat na rynku) ma większą szansę na zakończenie projektu sukcesem całkowitym niż organizacje młode i dojrzewające.

3. W realizacji projektów w organizacjach pozarządowych zatrudnianie specjalistów z zarządzania projektami znacząco zwiększa szanse na zakończenie projektów sukcesem całkowitym.
4. Brak partnerów projektu zwiększa szanse na zakończenie projektu sukcesem całkowitym.
5. Precyzyjna definicja rezultatu projektu prowadzi do istotnego wzrostu szans odniesienia sukcesu całkowitego projektu.
6. Kultura organizacyjna wspierająca projekty organizacji prowadzi do istotnego wzrostu szans osiągnięcia sukcesu całkowitego projektu.

Odpowiedzi na postawione pytania badawcze i osiągnięcie celów pracy pozwoliły zdefiniować implikacje dla praktyków, których wdrożenie w organizacjach pozarządowych powinno prowadzić do zwiększenia szans na osiągnięcie sukcesu projektów. Najistotniejsze z nich to:

1. Organizacje pozarządowe będące w fazie dojrzałości (powyżej 10 lat) powinny skupić się na realizowaniu dłuższych projektów (powyżej 2 lat) bez udziału partnerów, ponieważ zwiększają wtedy szanse na zakończenie projektów sukcesem.
2. W realizacji projektów w organizacjach pozarządowych zatrudnianie specjalistów z zarządzania projektami znacząco zwiększa szanse na zakończenie projektów sukcesem.
3. Warunkiem niezbędnym projektu jest precyzyjna definicja rezultatu projektu (celu i efektu), która znacząco zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych.
4. Warunkiem niezbędnym osiągnięcia sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych jest budowanie kultury organizacyjnej wspierającej projekty, która charakteryzuje się pozytywnymi relacjami pomiędzy członkami organizacji, wysokim stopniem zaufania w organizacji, otwartą wymianą poglądów wśród członków organizacji i nastawieniem na ciągłe uczenie się. Tak zbudowana kultura organizacyjna znacząco zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych.
5. Zarządzający powinni definiować kryteria sukcesu projektów uwzględniając 4 kluczowe grupy czynników dotyczące: satysfakcji i osiągania korzyści z projektu przez władze nadzorujące, pracowników i wolontariuszy organizacji oraz zespół projektowy; interesariuszy zewnętrznych w szczególności darczyńców i partnerów; zaspokajania potrzeb beneficjentów i osiągania celu misji społecznej; realizacji projektu z założonym zakresem, harmonogramem i kosztem.

6. Przy współpracy z interesariuszami zarządzający powinni skupić się na 4 kluczowych grupach: zespole projektowym (osobie kierownika projektu, członkach zespołu projektowego, liderze/koordynatorze projektu), pracownikach organizacji (pracownikach, administracji, menadżerów), podmiotach współpracujących, beneficjentach trzeciego sektora, darczyńcach (indywidualnych, przedsiębiorstwach).

Nadmienić należy, że osiągnięcie sukcesu projektu nie zależy od jednej zmiennej, a ich kombinacji. Zakres rozprawy nie uwzględnia wszystkich zmiennych mogących wpływać na zwiększenie szans osiągnięcia sukcesu projektów w organizacjach pozarządowych. Badane zagadnienie może być przedmiotem nowych kierunków i pogłębionych badań.